

Signalering en preventie van beroepsziekten

Henk F van der Molen

Amsterdam UMC, Public and Occupational Health, Nederlands Centrum voor Beroepsziekten Amsterdam
Public Health research institute

Actoren en stakeholders, te denken valt aan...

Bedrijfsarts	: signaleren, melden en preventie
Verzekeringsarts	: werkgever mogelijk nalatig
Overheid	: meldingsplicht, tegemoetkomingsregelingen
Onderzoeker	: risicofactoren en preventie
Verzekeraars	: claimbeoordeling
Bedrijven & werkenden	: RIE, plan van aanpak, PAGO/PMO
Arboprofessionals	: arbo professionele ondersteuning

Risicofactoren in werk en gevolgen voor ziektelast

Risicofactoren

- Fysiek – Psychosociaal – Chemisch – Biologisch

Ziektelast

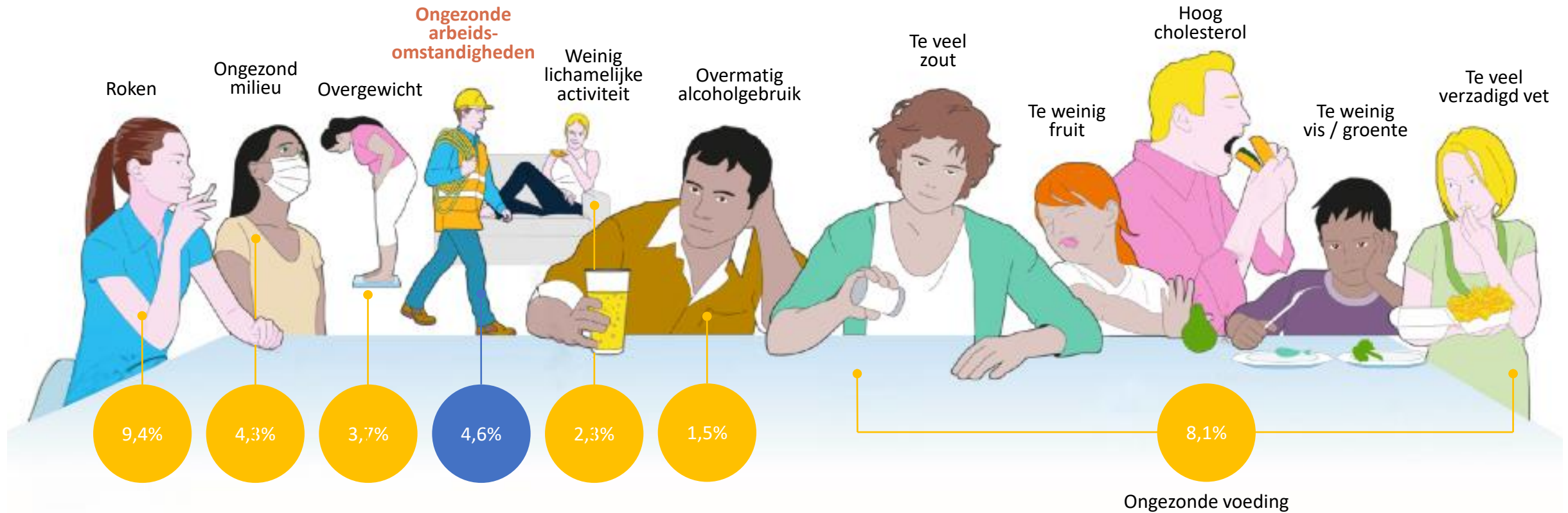
- ≈ 5% ziektelast door werkfactoren in NL
- Grote verschillen tussen werkpopulaties en SEP
- Vanwege latentietijd ernstige ziekten ook na pensioen
- WHO – ILO – IARC schattingen

Uitdagingen

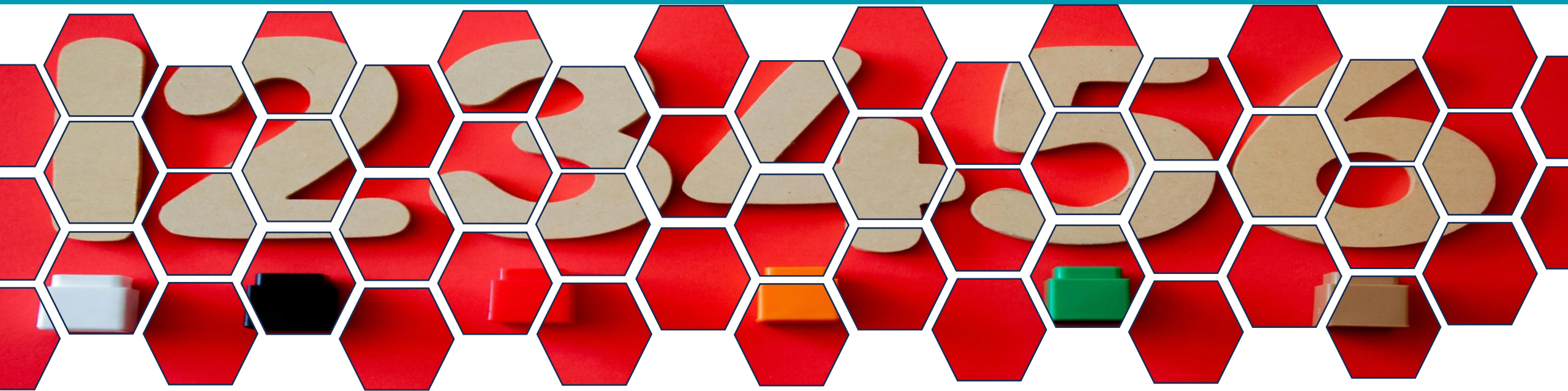
- Expositiemetingen risicofactoren
- Betrouwbare schattingen van beroepsziekten
- Infrastructuur onderzoek, onderwijs en zorg beroepsziekten

Ziektelast door werk

Geactualiseerde NCvB zes-stappenplan

Het zes stappenplan voor beroepszieken

Stap 1
DIAGNOSE

Stap 2
RELATIE MET
WERK

Stap 3
BLOOTSTELLING

Stap 4
ANDERE
VERKLARINGEN

Stap 5
MELDEN EN
INFORMEREN

Stap 6
PREVENTIE

Voor wie?

- Bedrijfsartsen, arbodiensten
- Verzekeringsartsen die de vangnetregeling in het kader van de ziektewet uitvoeren
- Andere arbo- en zorgprofessionals

Waar te vinden?

- Online:
<https://www.beroepsziekten.nl/>

Aanpassingen gericht op:

Complexiteit in tekst en informatie reduceren

Tijdsinvestering om relevante informatie door te nemen beperken

Vindbaarheid van informatie verbeteren

Concrete denkstappen en handelingen benoemen

Toevoegen van praktische tools

Handvatten bij het komen tot preventieve adviezen en maatregelen

De belangrijkste wijzigingen:

1. Lay-out
2. Individuele gevoeligheid verplaatst naar Stap 3 'Blootstelling'
3. Meer aandacht voor onzekerheid bij de afweging 'Beroepsziekte'
4. Benoemen van de samenwerking met relevante arboprofessionals

Stap 3. Aard en niveau van de blootstelling in werk

Onderhoudsmodus ingeschakeld.

WEERGEVEN

BEWERKEN

Het zes stappenplan voor Beroepsziekten

Stap 1. Diagnose

Stap 2. Relatie met werk

Stap 3. Blootstelling →

Stap 4. Andere verklaringen

Stap 5. Melden en informeren

Stap 6. Preventie

Deelvragen

1. Hoe kan (de aard en intensiteit, frequentie en duur van) de blootstelling in werk worden vastgesteld?
2. Hoe dient rekening gehouden worden met individuele gevoeligheid, waardoor een ziekte zich sneller zal ontwikkelen of een lagere blootstelling een voldoende oorzakelijke factor is?
3. Hoe kan worden vastgesteld of er sprake kan zijn een voldoende oorzakelijke blootstelling?

Uitleg

1. Hoe kan (de aard en intensiteit, frequentie en duur van) de blootstelling worden vastgesteld?

Stel vast wat de *daadwerkelijke* blootstelling is aan de risicofactoren voor de aandoening. De mogelijkheden zijn:

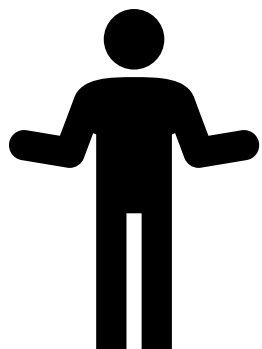
- Maak gebruik van arbeidsanamnese (zelf-gerapporteerde blootstelling), bij voorkeur in kaart gebracht middels valide vragen(lijsten) (zie bijlage).

Stap 1 - Diagnose

Welke aandoeningen komen wel in aanmerking voor beroepsziekteregistratie en welke niet?

- Wel: Ziekten/aandoeningen veroorzaakt door werk
- Niet: Gezondheidsklachten (er zijn uitzonderingen)
- Wel: Chronische gevolgen van een ongeval

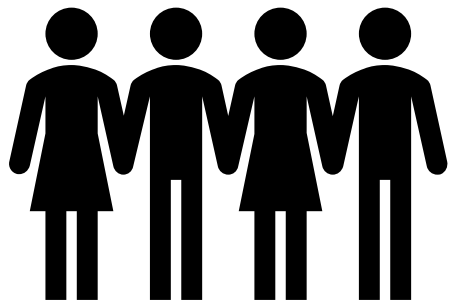
*Oriëntatie door bedrijfsarts,
bijv.*

- *Is uw aandoening volgens u een gevolg van uw werk?*
- *Wanneer startten de klachten?*
- *Wanneer zijn de klachten minder erg?*

*Bij vermoeden op relevante
blootstelling in werk:
werplekonderzoek.*

Stap 2 – De relatie met werk

- *Hoe aannemelijk is een relatie met werk?*
 - Voor deze werknemer
 - Voor werkenden met vergelijkbare blootstelling of hetzelfde beroep

Check:

- *Overzicht van beroepsziekten: Beroepsziekten.nl*
- *Brancheverenigingen*
- *Arboportaal*
- *Beroepsziekteregistratie-richtlijnen*
- *Richtlijnen NVAB*
- *Helpdesk NCvB*

Stap 2 – De relatie met werk

- *Hoe aannemelijk is een relatie met werk?*
 - Voor deze werknemer
 - Voor werkenden met vergelijkbare blootstelling of hetzelfde beroep

Stel vast: de duur, frequentie en intensiteit van de blootstelling en gebruik van beheersmaatregelen.

Raadpleeg registratierichtlijnen voor grenswaarden.

Bij individuele gevoeligheid (zoals aanwezigheid van andere chronische aandoening), kan een lagere blootstelling tot een beroepsziekte leiden.

Stap 3 – Blootstelling

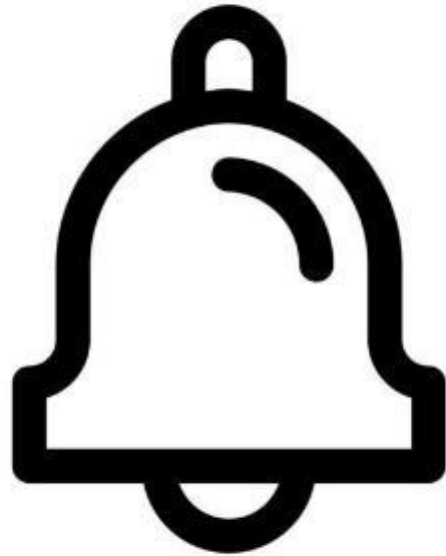
- Is er sprake van relevante blootstelling en blootstellingsduur?*
- Hoe dient rekening gehouden te worden met individuele gevoeligheid?*

Stap 4 – Verklaringen buiten werk

- *Leefstijlfactoren (zoals roken)*
- *Hobby's*
- *Andere factoren die de klacht uitlokken of onderhouden, zoals co-morbiditeit*

- *Hoe kunnen verklaringen buiten werk in kaart worden gebracht en meegewogen?*

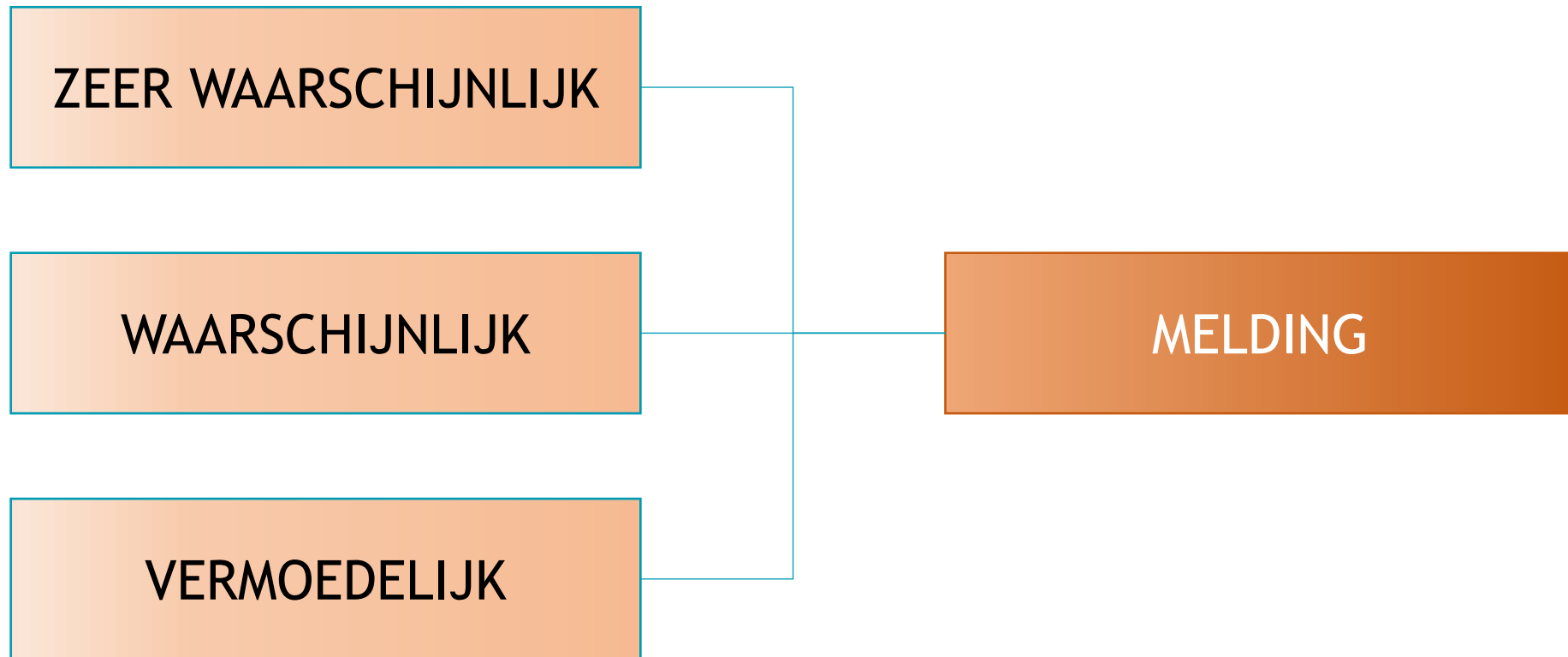
Stap 5 – Vaststellen, melden en informeren

- *Hoe dient de afweging gemaakt te worden om een aandoening als beroepsziekte vast te stellen?*

Afwegingskaders voor etiologie beroepsziekten

(On)Zekerheid bij melden?!

Stap 6 – Preventieve adviezen selecteren en invoeren

- *Selecteren*
- *Invoeren*
- *Evalueren*
- *Organisatie van arbodienstverlening*

Inzicht nodig in risicofactoren

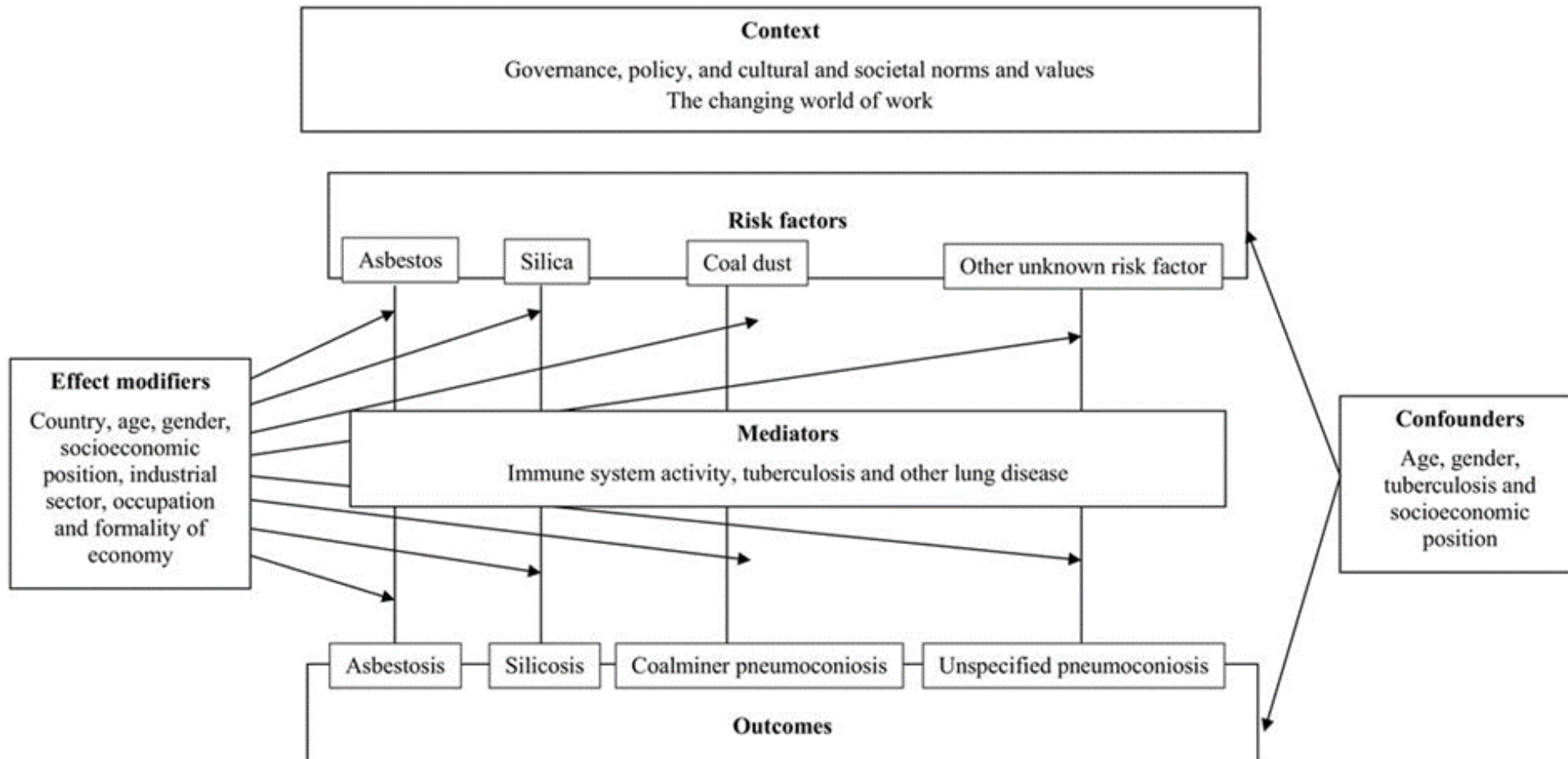
Van case studie tot systematisch literatuur studies

Signaalmelding – ANCA vasculitis

- ANCA vasculitis is een zeldzame auto-immuunziekte waarbij kleine bloedvaten in organen ontstoken raken
- Veel onduidelijkheid over etiologie
- 5 cases in korte tijd van relatief jonge mensen die in hun werk zijn blootgesteld aan silica

Logic model of potential causal association between occupational exposure to dusts and/or fibres and pneumoconiosis

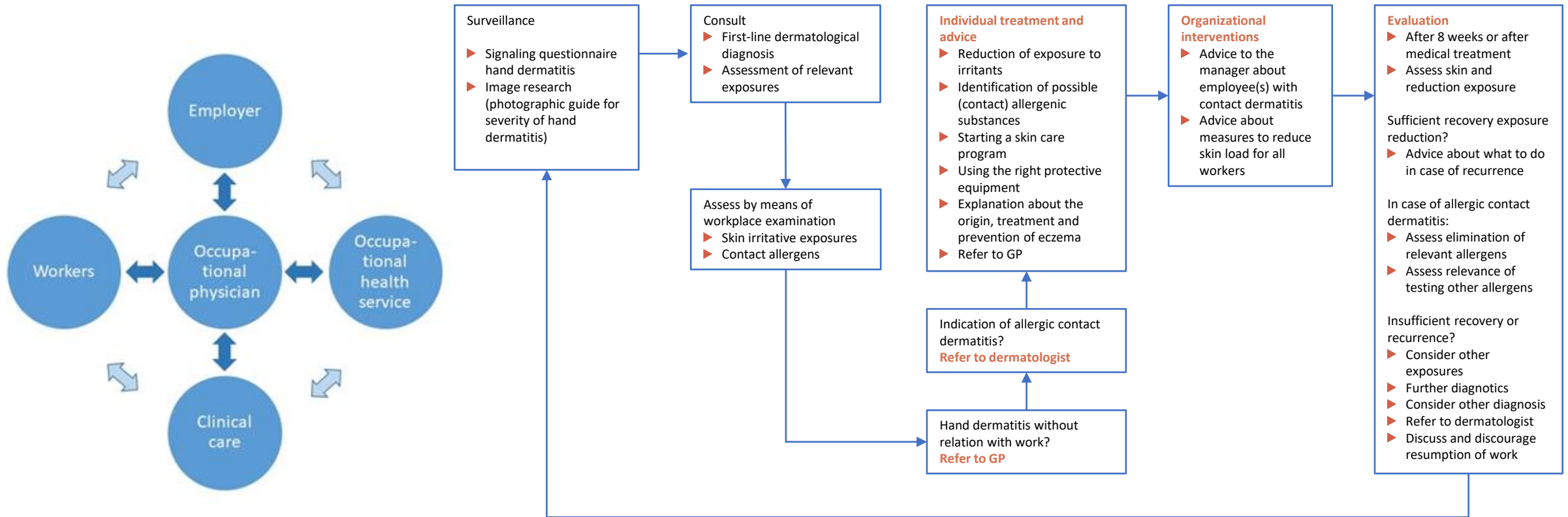

Risicofactoren in kaart brengen

- RI&E, PAGO/PMO
- Anamnese
- Vragenlijsten
- Observaties, sensing,
- Biomarkers
- Werkgerelateerde aandoening / beroepsziekte vaststelling

Vroege signalering beroepsziekten - PMO Huid

Individu gerichte stress reducerende maatregel zorgpersoneel - 1

Risicocommunicatie:

- Terugkoppeling risicofactoren en stresssymptomen
- Aangepast aan de hand van risicoperceptie
- Aanbod van preventieve maatregelen

[TerugQ1Q2]

Hieronder ziet u uw antwoorden. Vergelijk hoe belangrijk u het onderstaand aspect vindt met de hoeveelheid tijd en energie die u hieraan hebt besteed.

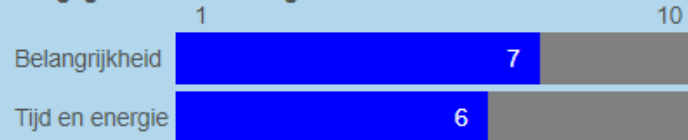
[TerugQ1Q2a]

Uw gegeven score voor een goede mentale gezondheid

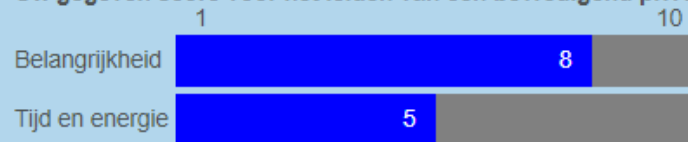
[TerugQ1Q2b]

Uw gegeven score voor goed functioneren in uw werk

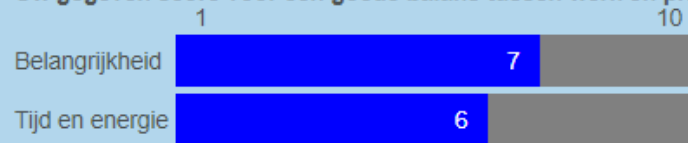
[TerugQ1Q2c]

Uw gegeven score voor het leiden van een bevredigend privéleven

[TerugQ1Q2d]

Uw gegeven score voor een goede balans tussen werk en privéleven

Oké toets Enter

Concreet aan de slag met uw welzijn

Voor het welzijn van uw patiënten is het belangrijk dat u goed functioneert. En dus dat u uitgerust bent en over voldoende energie beschikt: een flinke uitdaging, in een zorgomgeving.

In onze vragenlijst geeft u aan dat onderstaande aspecten belangrijk voor u zijn, maar dat u aan deze zaken te weinig tijd besteedt:

- uw mentale gezondheid
- goed functioneren in uw werk
- een bevredigend privéleven
- het vinden van een gezonde balans tussen uw werk en privéleven

U accepteert dit niet, u wilt eraan werken en u bent bezorgd dat u straks misschien uitvalt door stressklachten.

Er staan preventieve interventies voor u klaar

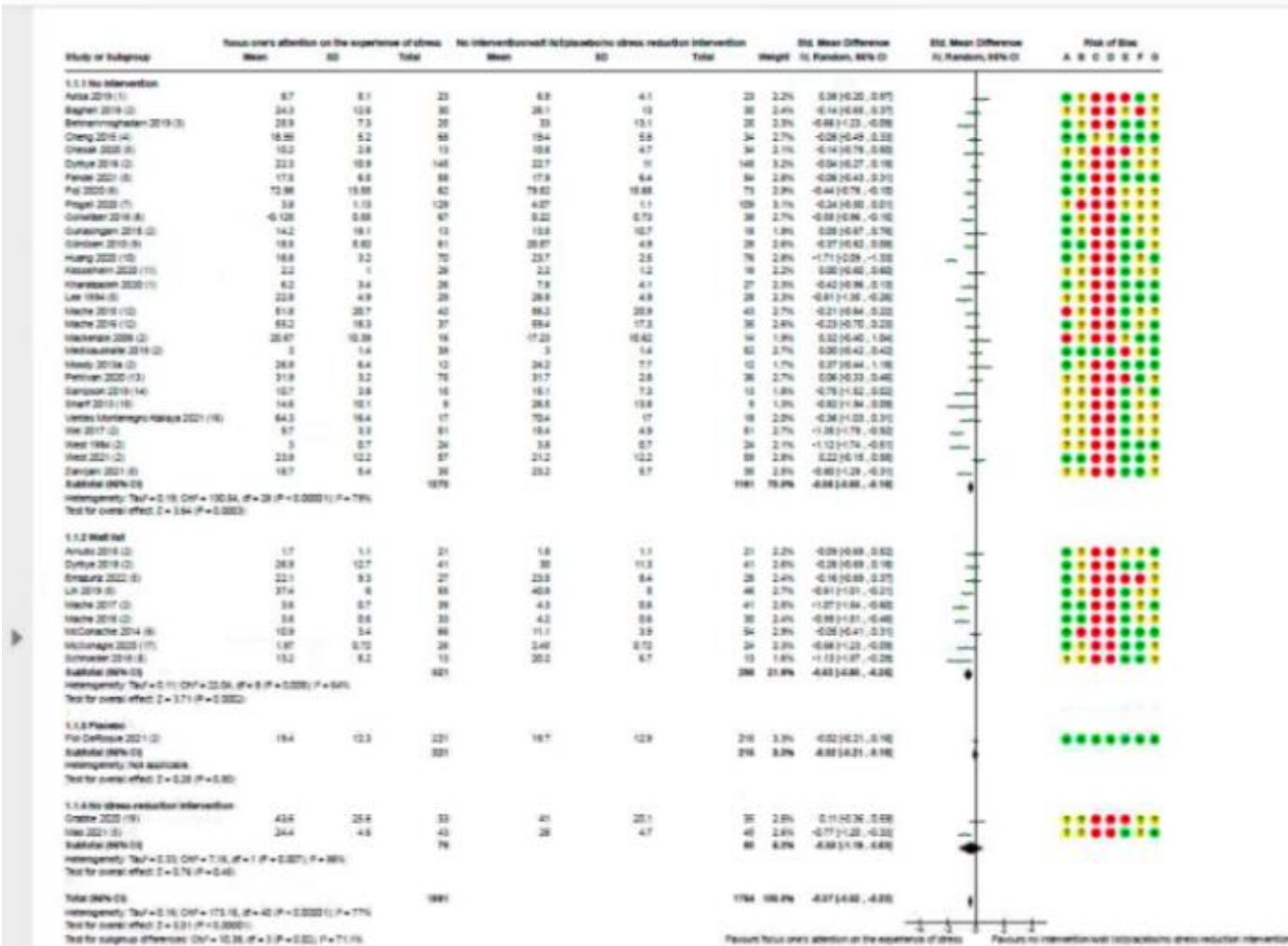
We hebben een aantal preventieve maatregelen voor u op een rij gezet die aangeboden worden door uw eigen organisatie. Ze zijn geselecteerd op basis van uw resultaten. U kiest zelf welke aanpak het beste bij u past.

Dit is een goed moment om in actie te komen.

Stress? Check. ACT!

Individu gerichte stress reducerende maatregelen zorgpersoneel - 2

Cochrane Library Trusted evidence. Informed decisions. Better health.

Cochrane Database of Systematic Reviews: Reviews - Intervention

Individual-level interventions for reducing occupational stress in healthcare workers

Sletskic J, Tamminga J, Lima M, Erwi J, Jullita S, Boschman A, Alice Levasseur, Anikrishna Thota, Jani H Ruotsalainen, Roosmarlyn MC Scheels, Karan Nieuwenhuisen, Henk F van der Molen¹ - Authors' disclosures of interest.

Version published: 22 May 2023. Version history.

<https://doi.org/10.1002/14651858.CD012902.pub4>

[View-Linker Full Text](#)

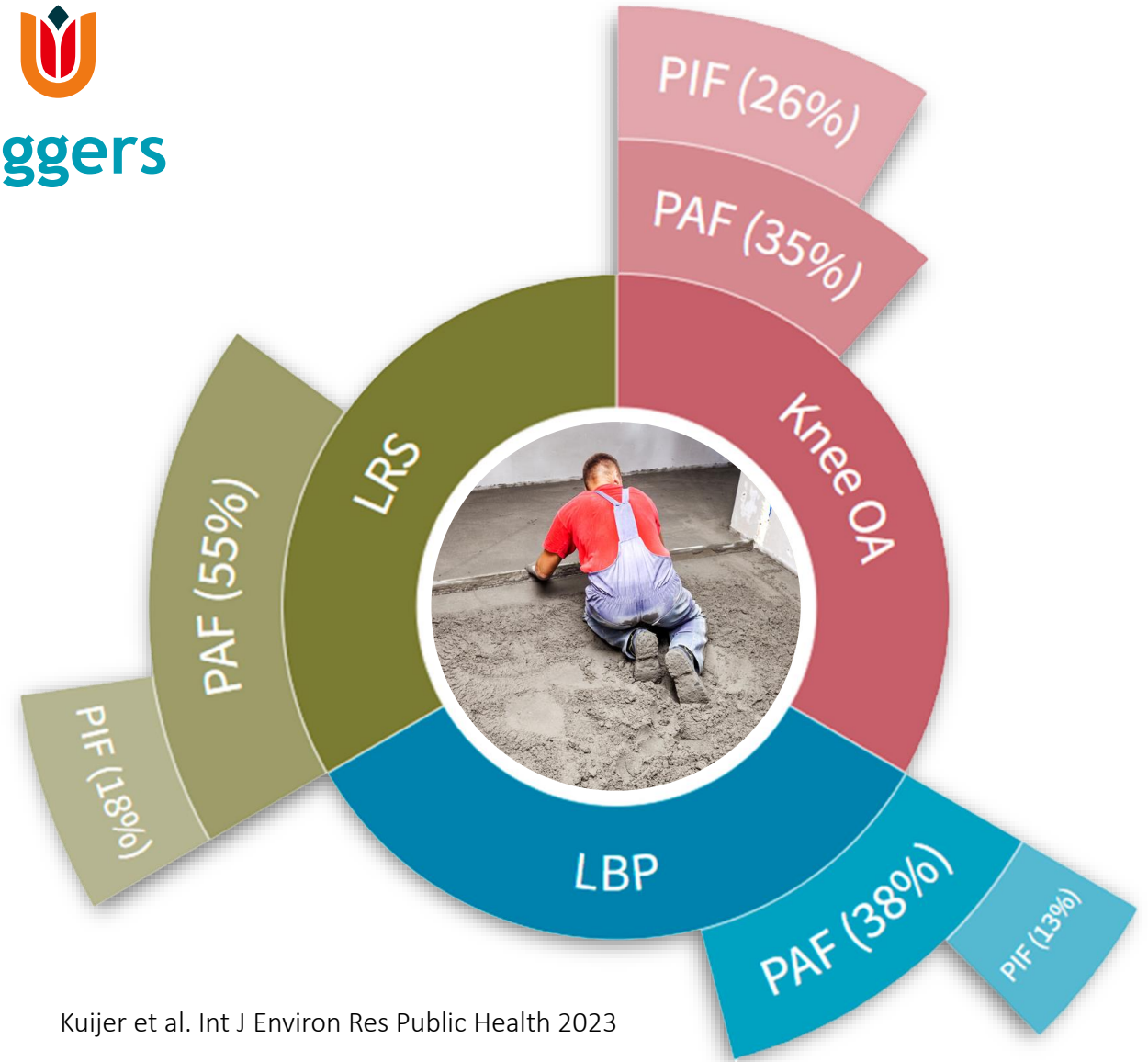
Abstract

Available in: English, Español, العربية, Français, Italiano

SMD: -0.37
(95% CI -0.62 tot -0.23)

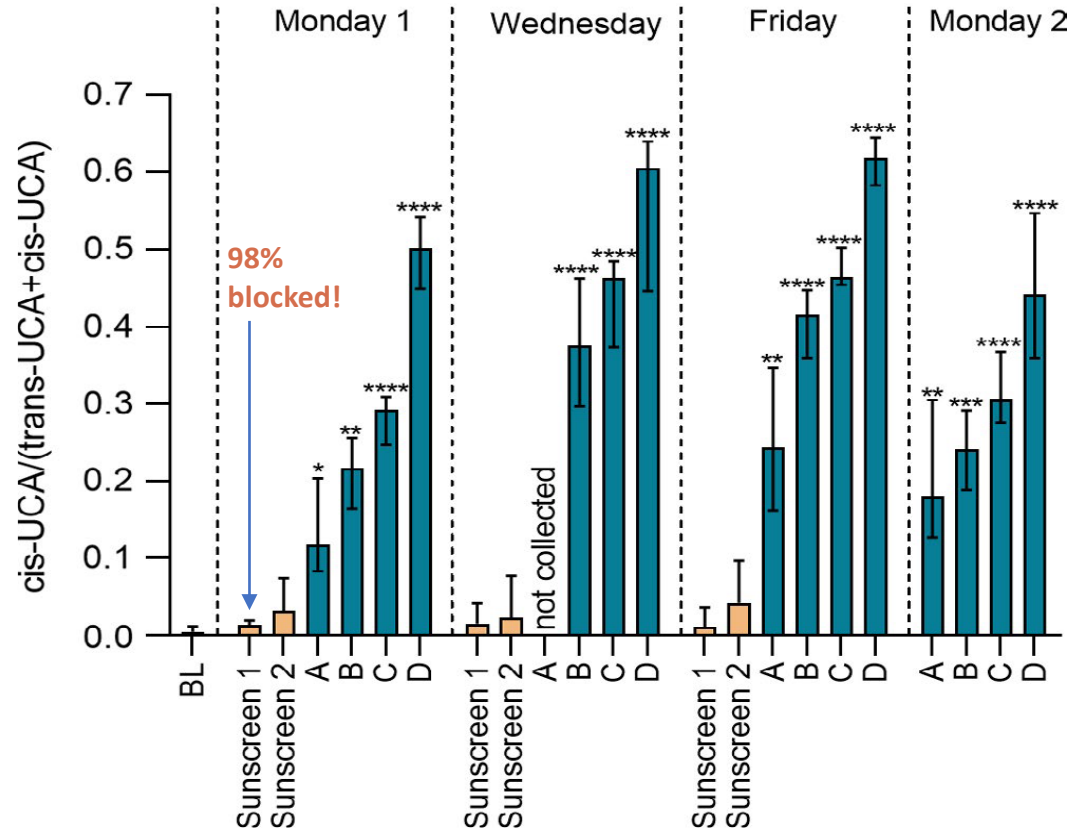
Technische maatregel vloerenleggers

Kuijjer et al. Int J Environ Res Public Health 2023

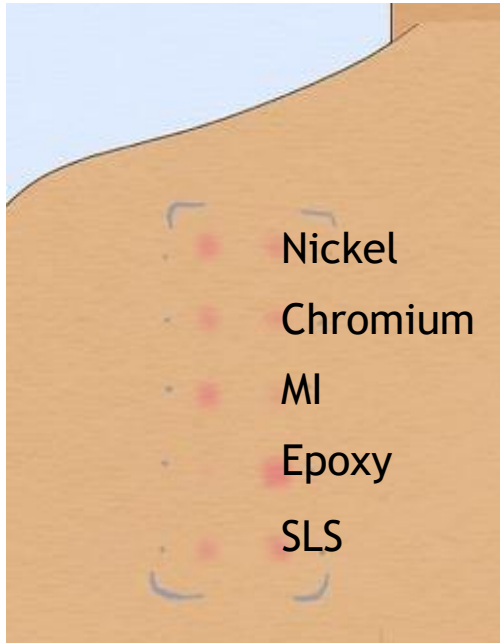

Zonbescherming: individuele en organisatorische maatregel

Diagnostiek en preventie handeczzeem (HE) - Lexces project

Patiënten met positieve patch test

Analyse biomarkers

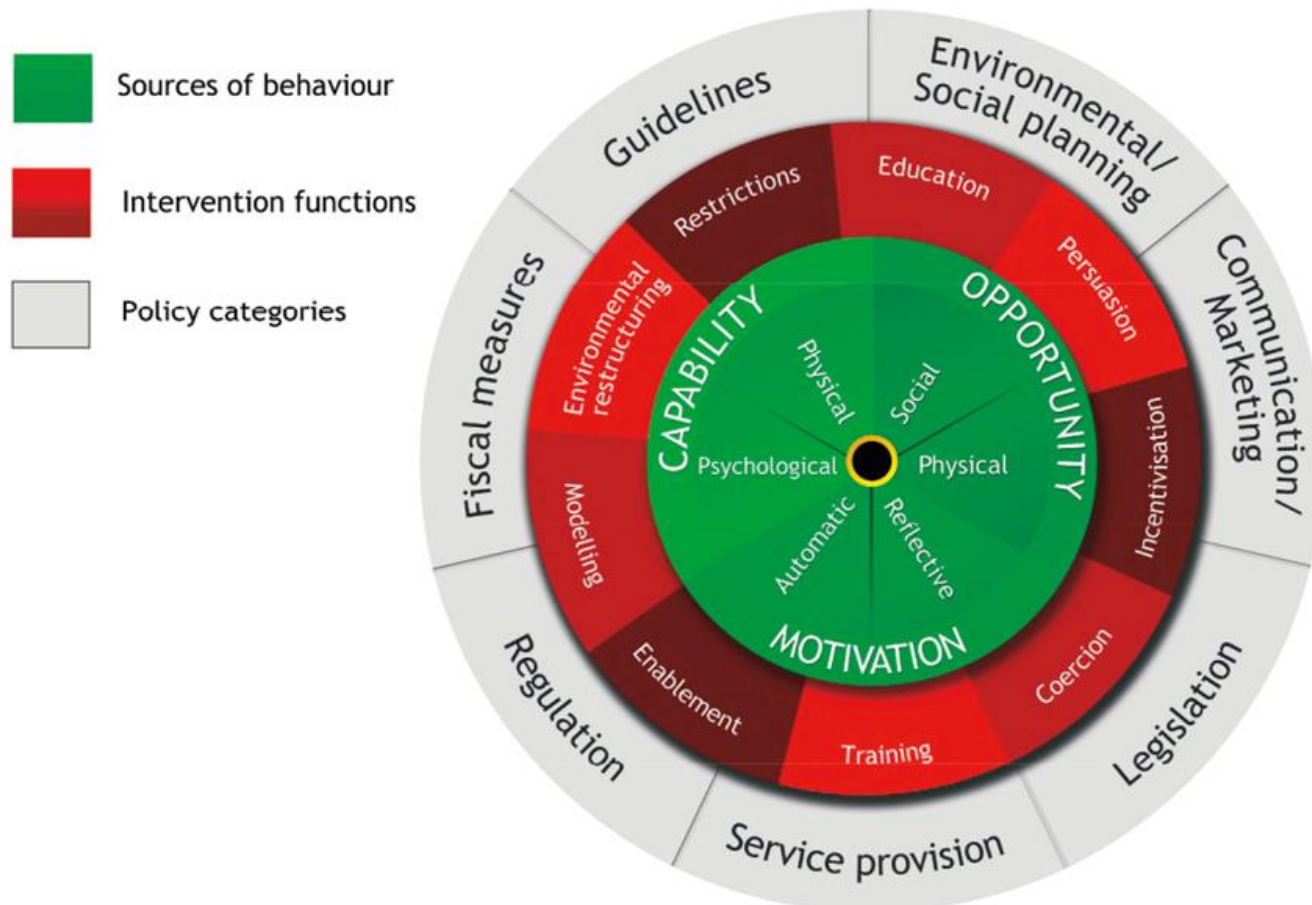
Predictief model

VALIDATIE VAN HET MODEL

Systemaanpak preventie van beroepsziekten - hoe aan te pakken?

Tot slot: Signalering van beroepsziekten

Wetenschapskennis

- ▶ Etiologie: multicausaal
- ▶ Beoordeling: gradaties van (on)zekerheid
- ▶ Individueel: interacties

Translatie naar praktijk

Tot slot: Preventie van beroepsziekten

Wetenschapskennis

- ▶ Interventie: beïnvloedbare risicofactoren
- ▶ Evaluatie: werkzaamheid en proces
- ▶ Invoering: individueel en organisatie

Translatie naar praktijk

- ▶ Tools voor gedragsverandering
- ▶ Systeemaanpak bedrijf & (inter)nationaal
- ▶ Opname in zorg- en arbo richtlijnen

Dag Leo en hopelijk tot (functie) Elders

Multidisciplinaire richtlijn Vermindering van tilbelasting om rugklachten te voorkomen

De tweede Nederlandse multidisciplinaire richtlijn voor ergonomen en andere arboprofessionals is verschenen: Vermindering van tilbelasting om rugklachten te voorkomen (NVAB, 2013). Rugklachten zijn de tweede belangrijkste reden – na griep of verkoudheid – om te verzuimen en zijn verantwoordelijk voor 15% van de verzuimdagen in Nederland (TNO, 2012). 21% van de werknemers die verzuimen met rugklachten vindt dat het werk de hoofdoorzaak is van deze klachten en nog eens 32% vindt dat het werk mede de oorzaak is (TNO, 2012). Hoewel we steeds meer weten over de oorzaken en preventie van lage rugklachten, daalt het percentage door werknemers gerapporteerde klachten en risicofactoren niet (Koppes e.a., 2012).

Paul Kuijer, Jos Verbeek, Leo Elders, Nico van Roden, Marion van den Wittenboer, Bart Visser, Marian Lebbink, Lex Burdorf en Carel Hulshof

Informatie over de auteurs

De auteurs zijn de leden van de projectgroep van de multidisciplinaire richtlijn Vermindering van tilbelasting om rugklachten te voorkomen:

- dr. Paul Kuijer, consultant arbeidsgelaten aandoeningen bewegingsapparaat, Nederlands Centrum voor Beroepsziekten, Coronel Instituut voor Arbeid en Gezondheid, Academisch Medisch Centrum, Amsterdam.
- dr. Jos Verbeek, bedrijfsarts, epidemioloog, Finnish Institute for Occupational Health and Cochrane Occupational Safety & Health Review Group, Kuopio, Finland.
- dr. Leo Elders, bedrijfsarts-klinisch arbeidsgeneeskundige, NVAB.
- ing. Nico van Roden, veiligheidskundige, NVVK.
- drs. Marion van den Wittenboer, arbeids- en organisatiekundige, BAO.
- dr. Bart Visser, lector Oefentherapie, Hogeschool van Amsterdam.
- Marian Lebbink, projectcoördinator Kwaliteitsbureau NVAB, Utrecht.
- prof. dr. Lex Burdorf, hoogleraar Determinanten van Volksgezondheid, Erasmus MC, Rotterdam.
- prof. dr. Carel Hulshof, bedrijfsarts, bijzonder hoogleraar Arbeids- en Bedrijfsgezondheid, Kwaliteitsbureau NVAB, Utrecht en Coronel Instituut voor Arbeid en Gezondheid, Academisch Medisch Centrum, Amsterdam.

Correspondentieadres

Dr. Paul Kuijer
Coronel Instituut voor Arbeid en Gezondheid
Academisch Medisch Centrum
Postbus 22660
1100 DD Amsterdam
p.p.kuijer@amc.nl

Van mono naar multi om rugklachten in Nederland te voorkomen

De multidisciplinaire richtlijn Vermindering van tilbelasting om rugklachten te voorkomen (www.arbokenninet.nl/tillen.html) brengt daar hopelijk verandering in door een betere beoordeling van risicovolle tilsituaties en door de inzet van maatregelen waarvan in onderzoek is aangetoond dat deze de belasting van de rug verlagen, bijvoorbeeld het gebruik van een rolwaaier bij het laden en lossen van pakketten door stalgooiedrauffeurs (Verschoof e.a., 2009) of het gebruik van bokjes door metselaars (Van der Molen e.a., 2004). De multidisciplinaire richtlijn biedt een ergonomondersteuning bij het inventariseren van problemen bij tillen in werksituaties en geeft aanbevelingen voor mogelijke effectieve oplossingen om het risico op rugklachten door tillen te verminderen.

BIJDRAGEN VAN LEO ELDERS Voorkómen van schouderklachten bij steigermonteurs

Arbeidsveiligheidsnet, geraadpleegd 1 april 2024